

Сметаніна Н. В., кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ПРОБЛЕМ БЕЗПЕКИ І ЗЛОЧИННОСТІ В МІСТАХ УКРАЇНИ У 2017–2018 РОКАХ

Анотація. Тези доповіді присвячені результатам опитування у період з січня 2018 року по травень 2019 року, яке нараховує 717 опитаних учасників віком від 14 до 60 років і старше, які представляють всі регіони України.

Аннотация. Тезисы доклада посвящены результатам опроса за период с января 2018 года по май 2019 года, насчитывающего 717 опрошенных участников в возрасте от 14 до 60 лет и старше, которые представляют все регионы Украины.

Summary. The thesis is devoted to the results of the survey was conducted in the period from January 2018 to May 2019 with the participation of 717 respondents aged 14 to 60 years and older, who represented all regions of Ukraine.

У сучасному суспільстві проблема дослідження злочинності є однією з найактуальніших, є важливим об'єктом вивчення у кримінологічній науці та предметом обговорення під час дискусій у практиці боротьби зі злочинністю. Багатогранність, складна структура злочинності зумовлює значне коло пов'язаних із нею кримінологічних питань. Одним із таких питань є визначення та аналіз ставлення населення України до проблем безпеки, адже проблеми безпеки завжди були і залишаються актуальними для людини, суспільства, людства. Вона є одним із головних показників якості життя.

Відповідно до статті 1 Декларації ООН «Про злочинність і суспільну безпеку» держави-члени прагнуть захистити безпеку і добробут своїх громадян та усіх осіб, які знаходяться під їх юрисдикцією, шляхом прийняття ефективних національних заходів по боротьбі з небезпечною транснаціональною, в тому числі, організованою, злочинністю, незаконним обігом наркотиків та зброї, контрабандою інших незаконних товарів, організованою торгівлею людьми, терористичними злочинами і відмиванням прибутків від небезпечних злочинів, а також беруть на себе зобов'язання взаємно співпрацювати у цих зусиллях [1].

Окремі аспекти досліджуваної проблеми розглядалися у працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як Ю. М. Антонян, І. Г. Богатирьов, А. М. Бойко, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, В. М. Дрьомін, А. П. Закалюк, С. М. Іншаков, В. Ю. Квашиш, Л. В. Кондратюк, О. М. Костенко, О. Г. Кулик, В. В. Лунєєв, М. І. Мельник, В. С. Овчинський, В. І. Шакур.

Як показало авторське вивчення громадської думки про шкоду від злочинів для населення України у 2017–2018 роках (опитування проводилось шляхом інтернет-анкетування у період з січня 2018 року по травень 2019 року, нараховує 717 опитаних учасників віком від 14 до 60 років і старше, які представляють всі регіони України), найбільше громадян України у 2017–2018 рр. році турбували проблеми корупції в органах влади (65,6% опитаних), проблеми цін і тарифів (58,7%), можливість працевлаштування (56,7%), стан медицини (55,2%), проведення антитерористичної операції на Сході України (Операція об'єднаних сил) (50%), проблеми безпеки і злочинність (48%), поширення алкоголізму і нарко-

манії (35,7%), якість освіти (30,8%), стан судової системи (25,3%), анексія Автономної Республіки Крим (18,4%).

За місцем проживання 66,9% опитаних жителі міст, 22% – обласних центрів, 4,6% мешканці районних центрів, 3,2% мешканці столиці, 3,2% представляють сільську місцевість.

38,6% опитаних громадян зазначили, що злочинність змушує їх щоденно турбуватись за своє життя і майно, 34,9% вказали, що злочинність заважає нормальному розвитку суспільства, 16% переконані, що злочинність загрожує національній безпеці держави, 7,4% стверджують, що злочинність є нормальним явищем в суспільстві, а 2,9% вказали, що на їх думку злочинність є способом заробітку.

На питання «чи було спричинено Вам шкоду злочинними діями у 2017–2018 рр.?», 26,2% опитаних відповіли, що так, а 73,8% відповіли, що ні. Найбільше опитані громадяни зазнали матеріальної (майнової) шкоди (80,1%), моральної шкоди (36,9%), фізичної шкоди (7,5%).

Найчастіше предметом злочинного посягання виступали: мобільні телефони (26,3%), ручна сумка, гаманець (19,2%), квартира або будинок (18,3%), фізична недоторканність (15,1%), годинник, коштовні прикраси (12,1%), автомобіль (8,9%).

На запитання «Чи звертались Ви до правоохоронних чи спеціалізованих органів щодо цих випадків?», 55,5% опитаних відповіли, що ні, не звертались, а 44,5% відповіли, що так, звертались.

Після злочинного посягання 42% відповіли, що відчували тривалу депресію і душевні страждання, 33,6% відчували значні матеріальні труднощі, 8,4% були змушені брати кошти у борг, 6,4% зазначили про погіршення відносин у родині, 5,6% про хворобу.

На запитання «як Ви вважаєте, чи потрібно збільшувати державні витрати на утримання правоохоронних органів?» 54,5% опитаних відповіли, що так, потрібно, а 45,5% відповіли, що ні, не потрібно збільшувати державні витрати на утримання правоохоронних органів.

Переважна більшість опитаних громадян (53,1%) зазначили, що не почуваяться у безпеці, перебуваючи на вулиці чи за місцем свого проживання. А 59,6% вважають, що існує середній ризик стати жертвою злочинних посягань за місцем свого проживання.

У 69,3% учасників опитування є побоювання стати жертвою злочину. А у 30,7% опитаних такі побоювання відсутні. При цьому абсолютну більшість опитаних (87%) турбує зростання кількості злочинів у 2017–2018 рр.

Слід відзначити, що 68,2% опитаних готові витратити особисті грошові кошти (34,9% до 500 грн., 33,4% до 1000 грн.) на фінансування технічних засобів безпеки, що дозволять знизити рівень крадіжок, грабевжів, розбійних нападів, звалтувань і вбивств за місцем свого проживання. А 31,8% опитаних не готові витратити свої кошти.

8,9% опитаних зазначили, що їм доводилось звертатись до медичних установ після випадків злочинних посягань на них чи їх майно (погане самопочуття, загострення хвороб через стрес, проблеми з тиском і таке інше). При цьому у медичних установах громадяни витрачали як до 500 грн. (29%), так і до 1000 грн. (17,4%), і від 1000 до 5000 грн. (17,4%).

Проведене опитування громадян показало, що хоча у 69,3% учасників є побоювання стати жертвою злочину, але 78,8% опитаних не витрачали грошові кошти у 2017–2018 рр. на обладнання свого помешкання чи автомобілю засобами охорони через побоювання злочинних посягань, 81,9% не витрачали грошові кошти 2017–2018 рр. на придбання засобів особистого захисту (травматична чи інша зброя, сльозогінний балончик та інше).

Як бачимо, криміногенна ситуація в Україні залишається складною, і питання посилення боротьби зі злочинністю мають знаходитись у центрі уваги правоохоронних органів [2, с. 73]. Так, зокрема, Б. М. Головкіним розглянуто питання впровадження у Харківській області програми «Безпечне місто» на 2016–2020 рр., в основу якої покладена ідея взвезьмозв'язку між безпекою міського середовища та сталим розвитком територіальної громади [3]. Дотепер у великих містах України Система «Безпечне місто» представляє собою об'єднання локальних засобів відеомоніторингу, фіксації, передавання інформації про стан громадського порядку та забезпечення швидкого реагування на правопорушення. Натомість у Харкові доцільно розгорнути високотехнологічну Систему «Розумне безпечне місто» (Смарт Сіті сейфті). Це інформаційно-аналітична програма нового покоління, що здійснює розпізнавання потенційних небезпек, аналіз ситуації в реальному часі та передачу вже опрацьованих даних про виявлені загрози терористичного, кримінального, техногенного характеру у місцях масового перебування громадян, на об'єктах критичної інфраструктури, транспортних розв'язках, операторам екстрених служб для забезпечення швидкого реагування на надзвичайні події [3, с. 52].

Список використаних джерел:

1. Декларація Організації Об'єднаних Націй про злочинність і суспільну безпеку: Декларація від 12.12.1996. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_371.

2. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : моногр. / Н. В. Сметаніна ; за заг. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2016. 192 с.
3. Головкін Б. М. Електронна система запобігання злочинності / Б. М. Головкін // З нагоди 100-річчя від дня народження професора М. В. Салтевського : зб. матеріалів круглого столу, м. Харків, 30 жовт. 2017 р. – Харків, 2017. – С. 48–52.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

КРИМІНАЛЬНІ ЗАГРОЗИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ: ПРАКТИКИ ЕФЕКТИВНОГО РЕАГУВАННЯ

Матеріали панельної дискусії

III Харківського міжнародного юридичного форуму
м. Харків, 26 вересня 2019 р.

Харків
«Право»
2019

УДК 343.9-049.5
К82

Редакційна колегія:

В. Я. Тацій – академік НАН і НАПрН України, д-р юрид. наук, проф.,

Ю. Г. Барабаш – член-кореспондент НАПрН України, д-р юрид. наук, проф.,

Б. М. Головкін – д-р юрид. наук, проф.,

О. В. Таволжанський – канд. юрид. наук, доц.

Кримінальні загрози в секторі безпеки: практики ефективного регування : матеріали панельної дискусії III Харків. міжнар. юридичного форуму «Право», м. Харків, 26 верес. 2019 р. / редкол.: В. Я. Тацій, Ю. Г. Барабаш, Б. М. Головкін, О. В. Таволжанський. – Харків : Право, 2019. – 172 с.

ISBN 978-966-937-785-2

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право»,
2019

ISBN 978-966-937-785-2